

**First Professional BAMS Degree Supplementary Examinations
January 2024**

**PAPER - I - Samskritam Evam Ayurved Ithihasa – AyUG-SN & AI
(2021 Scheme)**

Time: 3 Hours

Total marks:100

- Answer all questions to the point neatly and legibly • Do not leave any blank pages between answers • Indicate the question number correctly for the answer in the margin space
- Answer all parts of a single question together • Leave sufficient space between answers
- Draw table/diagrams/flow charts wherever necessary

1. Multiple Choice Questions**(20x1=20)**

The Answers to MCQ questions (Q.No. i to Q.No. xx) shall be written continuously on the first two writing sheets (ie Page No. 3 & 4) only

- i. परः सन्त्रिकर्षः ।
a) संहिता b) संयोगः c) पदम् d) धातुः
- ii. लोपः ।
a) दर्शनम् b) पदम् c) अदर्शनम् d) धातुः
- iii. तुल्यं प्रयत्नं सवणमण ।
a) मुखम् b) आस्य c) वदनम् d) आनन
- iv. अचः ।
a) स्वराः b) व्यञ्जनानि c) वर्णाः d) पदम्
- v. सुप्तिङन्तं ।
a) स्वराः b) व्यञ्जनानि c) वर्णाः d) पदम्
- vi. भूवादयः ।
a) निपाताः b) उपसर्गाः c) अव्ययः d) धातवः
- vii. इति अ इ उ वर्णानां संज्ञा ।
a) गुण b) वृद्धि c) प्रगृह्य d) अण्
- viii. कारस्य वृद्धिसंज्ञा अस्ति ।
a) इ b) आ c) अ d) ओ
- ix. कण्ठ्यः वर्णः भवति ।
a) इ b) उ c) अ d) ऋ
- x. शलः ।
a) उष्माणः b) अन्तस्थः c) स्पर्श d) जिह्वामूलीय
- xi. ऋटुरषाणां ।
a) तालु b) मूर्धा c) कण्ठ d) दन्त
- xii. सूत्रं जमङ्गणम् इति सूत्रस्य अनन्तरं भवति ।
a) लण् b) हयवरट् c) ऋलृक् d) झभञ्
- xiii. अइउण् सूत्रे वर्णस्य इत्संज्ञा भवति ।
a) ण् b) इ c) अ d) उ
- xiv. अहं हन्तुम् आरब्धः । अधोरेखाङ्कितपदस्य प्रत्ययः कः
a) त b) त्व c) तुमुन् d) क्त्वा
- xv. कर्तव्यः इति पदे कः प्रत्ययः
a) ल्यप् b) तव्य c) तुमुन् d) अनीयर्

(PTO)

- xvi. कृत्वा इति पदे कः प्रत्ययः ।
 a) क्त b) ल्यप् c) क्त्वा d) तुमुन्
- xvii. करणीयः – विश्लेषः कथं भवति
 a) कृञ् + ल्यप् b) कृञ् + अनीयर् c) कृञ् + क्त्वा d) कृञ् + तव्य
- xviii. पश्य + शतृ
 a) पश्य b) पश्यन् c) पश्यत् d) पश्याः
- xix. एचामिप तेषां हरस्वाभावात्
 a) 12 b) 14 c) 18 d) 10
- xx. वर्णस्य दीर्घं नास्ति ।
 a) इ b) लृ c) ऋ d) उ

Short Notes:

(8x5=40)

2. अधोदत्तानां पदानां सन्धिं सन्धिच्छेदं वा लिखत

- गुण+उत्कर्षात् ● स्वादु + अम्ल ● सन्निपातश्च ● भक्त्येवं ● नादित्यम्

3. अधोदत्तानां पदानां विग्रहवाक्यं समस्तपदं वा लिखत

- रोगकारणम् ● महर्षयः ● प्रत्येकम्
- परमं च तत् औषधं च ● विपर्ययेण सह वर्तन्ते इति

4. कोष्ठतः समुचितेन अव्ययपदेन रिक्तस्थानानि पूरयत (च, तत्र, तु विना, अपिः)

- a) जाङ्गलं वातभूयिष्ठमानूपं _____ कफोल्बणम् ।
- b) तेषां कायमनो भेदादधिष्ठानम् _____ द्विधा ।
- c) _____ आद्याः मारुतं घ्नन्ति ।
- d) विकृताविकृता देहं घ्नन्ति, ते वर्तयन्ति _____ ।
- e) सुखं च न _____ धर्मात्, तस्मात् धर्मपरो भवेत् ।

5. रूपाणि लिखत

- भिषज् – षष्ठी द्विवचनम् – ● पितृ – चतुर्थी एकवचनम् – ● मनस् – तृतीया बहुवचनम् –
- अग्नि – सप्तमी एकवचनम् – ● अस्मद् - पञ्चमी एकवचनम् –

6. स्ववाक्येषु योजयत

- आनयति ● विनश्यति ● उपजायते ● आचरेत् ● उत्तिष्ठेत्

7. स्ववाक्येषु योजयत

- भुक्त्वा ● गतवान् ● शमनम् ● अद्यात् ● त्यक्तुम्

8. धातुरूपाणि लिखत

- a) भूधातुः लट् । b). गम् धातु

9. अधोदत्तेषु वाक्येषु रेखाङ्कितपदानां विभक्तिः कारकं च लिखत

- a) वातपित्तामयी बालो वृद्धोऽजीर्णी च तं त्यजेत् ।
- b) न वेगान् ईरयेद् बलात् ।
- c) तं कृत्वा अनुसुखं देहं मर्दयेच्च समन्ततः ।
- d) शीतकाले वसन्ते च मन्दमेव ततोऽन्यदा ।
- e) रोगाः सर्वेऽपि जायन्ते

(PTO)

Answer briefly:

(4x10=40)

10. समुचितरूपाणि विलिख्य वाक्ये योजयत ।

- a) मातृ शब्दस्य द्वितीया एकवचनम्
- b) आयुस् शब्दस्य षष्ठि एकवचनम्
- c) औषधं शब्दस्य तृतीया बहुवचनम्
- d) दोष शब्दस्य प्रथमा बहुवचनम्
- e) गुरु शब्दस्य चतुर्थि एकवचनम्

B. अशुद्धिपरिहारं कुरुत ।

- a) रजस्तमश्च मनसस्य द्वौ च दोषावुदाहृतौ ।
- b) न कञ्चिदात्मनः शत्रुः प्रकाशयेत् ।
- c) त्रिधा विपाको द्रव्याय ।
- d) लाघवं कमणसामर्थ्यं दीप्तोऽग्निर्मदस्यक्षयः ।
- e) अपूर्ववैद्यं नमः अस्तु ।

11. अधोदत्तानां रेखाङ्कितपदानां विग्रहवाक्यं समासनाम्ना सह लिखत ।

- a) चण्डं शोकातुरं भीरुं कृतघ्नं वैद्यमानिनम् ।
- b) शरीरजानां दोषाणां क्रमेण परमौषधम् ।
- c) रोगस्तु दोषवैषम्यम् दोषसाम्यमरोगता ।
- d) आत्मवत्सततं पश्येत् अपि कीटपपपीललकम् ।
- e) स्नानशीलः सुसुरभिः सुवेषोऽनुल्बणोज्ज्वलः ।

12. अधोदत्तानां रेखाङ्कितपदानां सन्धिच्छेदं सुत्रसहितं लिखत ।

- a) पूर्वाभिभाषी सुमुखः सुशीलः करुणामृदुः ।
- b) नैकः सुखी न सर्वत्र न च शङ्कितः ।
- c) धारयेत् सततं रत्नसिद्धमन्त्र महौषधीः ।
- d) अमर्मगः अल्पहेत्वग्रूप रूपोऽनुपद्रवः ।
- e) अष्टावडगानन तस्याहुश्चिकित्सा येषु संश्रिताः ।

13. A. अधोदत्तानां रेखाङ्कितपदानां समुचितं प्रत्ययं लिखत

- a) आयुः कामयमानेन धर्मार्थसुखसाधनम् । (शतृ, शानच्, मतुप्, तव्यत्)
- b) ब्रह्मा समतुवायषो वेदं प्रजापितमिजग्रहत् । (क्त, क्तवत्, क्त्वा, तुमुन्),
- c) प्रीणनं जीवनं लेपः स्नेहो धारणपूरणे । (तृच्, णिच्, ल्युट्, ल्यप्) ।
- d) आचार्यः सर्वचेष्टासु लोक एव हि धीमतः । (शानच्, मतुप्, तव्यत्, क्त)
- e) ते व्यापनोऽपप हन्नाभ्योरधोमध्योर्ध्वसंक्रयाः । (क्त, इनि क्त्वा, क्तिन्)

B. प्रयोगं विपरिणमयत

- a) बालिकाः गीतं गायन्ति ।
- b) नकुलः सर्पं हन्ति ।
- c) ते फलानां रसं पिबन्ति
- d) माता रात्रौ ओदनं पचति ।
- e) सः औषधं ददाति ।
